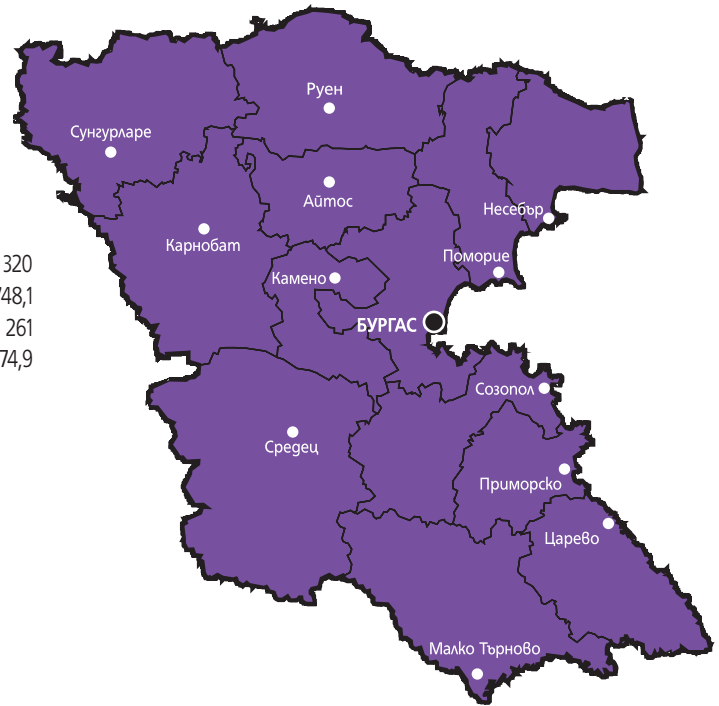

Бургас

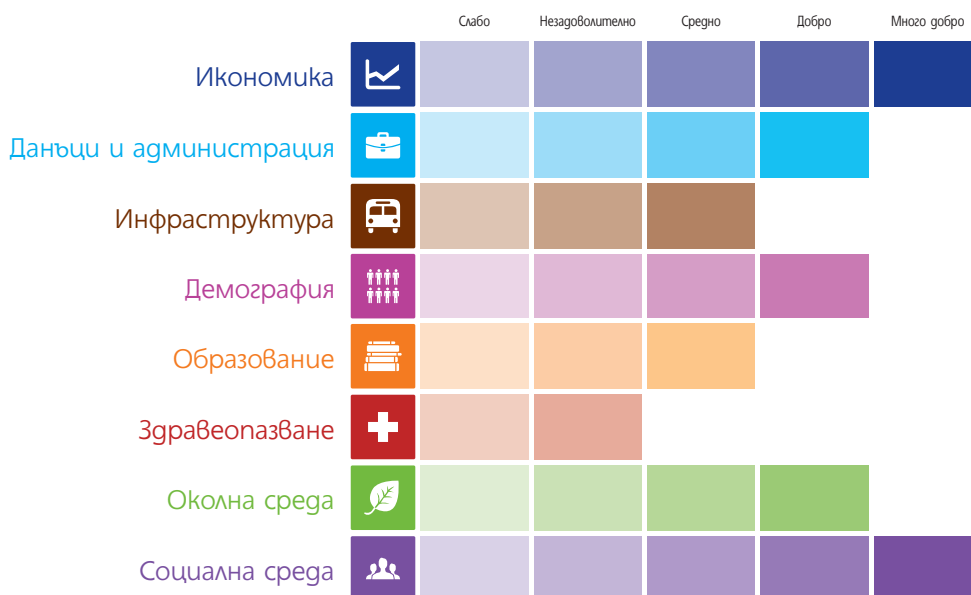
Население (2013)	414 320
Територия (кв. км)	7 748,1
Брой на населените места	261
Относителен дял на населението в градовете (%)	74,9

Общ преглед

Област Бургас е сред най-бързо възстановяващите се от икономическата криза. Инвестиционната активност постепенно се увеличава, а през 2013 г. заетостта на населението вече приближава нивата от 2008 и 2009 година. Областта е сред лидерите по отношение на усвояването на европейски средства и оценката на бизнеса за качеството на електронните услуги. В противовес на тези позитиви данъчната среда остава неблагоприятна, а прозрачността на общините - ниска.

Демографското състояние на областта е добро на фона на това в повечето други области, а социалната среда продължава да се подобрява. Състоянието на преобладаващата част от пътищата към 2012 г. остава лошо, а достъпът до и използването на интернет изостава от повечето области. В сферата на образованието областта подобрява представянето си спрямо предходното издanie и вече постига обща средна оценка заради положителното развитие на повечето показатели за училищното образование и ръста на висшистите и студентите в областта. Единствената сфера, в която областта постига по-ниски от средните за страната резултати, е здравеопазването, като основните причини са недостигът на лекари и относително ниският дял на здравноосигурените лица.

Икономика

През 2013 г. коефициентът на заетост на населението над 15-годишна възраст в областта нараства за трета поредна година, достигайки 47,8% при средно 46,9% за страната. Това е и третата най-висока стойност на индикатора от 2000 г. насам с изключение на прекризисните 2008 и 2009 г., когато заетостта достига съответно 49,1% и 48,3%. През 2013 г. безработицата в областта нараства до 12,7%, но остава малко по-ниска от средната за страната.

Бургас и София (столица) са единствените две области в страната, в които едновременно и разходите на предприятията за придобиване на дълготрайни материални активи през 2012 г., и чуждестранните преки инвестиции (ЧПИ) на човек от средногодишното население към края на 2012 г. са над средните стойности за страната. В края на 2012 г. ЧПИ в нефинансовите предприятия с натрупване в областта доближават 5 млрд. евро при 1,6 млрд. евро през 2008 година. Въпреки сравнително високата инвестиционна активност и възстановяващия се пазар на труда доходите в областта (4234 лв./човек) остават по-ниски от средните за страната 4814 лв./човек. В периода 2004-2013 г. доходите в областта нарастват със средно 7,25% годишно при 8,50% на национално ниво. Това показва, че икономиката на областта не успява да генерира достатъчно целогодишни и добре платени работни места или се характеризира с висок дял на неформалните трудови отношения и съответно – неофициални доходи, които са широко разпространени в туризма. Второто обяснение среща подкрепа и в данните за заетостта, които показват, че в периода 2012-2013 г. се наблюдава омекотяване на сезонните тенденции, като по-голям дял от заетите успява да намери заетост и през зимните месеци.

Към 31 януари 2014 г. общините в област Бургас са успели да усвоят 346,1 млн. лв. като бенефициенти на оперативните програми на ЕС. В съотношение с местното население това е вторият най-висок темп на усвояване след област Габрово. Най-добре представящите се общини са Приморско, Созопол и Несебър, а най-слабо – Сунгурларе, Айтос и Царево.

Данъци и администрация

През май 2014 г. електронните услуги в област Бургас са оценени като най-добрите в страната, като оценката им от бизнеса е 3,9/5,0 при оценка 3,4 за страната. Над 53% от представителите на бизнеса са използвали електронни услуги през последните 12 месеца при средно 38,6% за страната. Най-висока готовност за работа на едно гише и най-високо поколение на предоставяните електронни услуги през 2014 г. заявява община Созопол. В същото време в областта все още има голям брой общини, които предлагат силно ограничен обхват на електронните услуги. Усещанията на бизнеса са за сравнително ниско ниво на корупция и ограничено разпространение на нерегламентираните плащания спрямо средните за страната оценки.

Общините в област Бургас постигат една от най-ниските оценки за прозрачност в рейтинга на фондация „Програма достъп до информация“ – 37,1/82,4 при средно 44,1/82,4 за страната. Най-високи оценки получават общините Средец, Созопол и Бургас, а най-ниски – Руен, Малко Търново и Несебър. За втора поредна година работата на органите на съдебната власт е оценена по-ниско от средната за страната. Данъчната среда е сравнително неблагоприятна, като почти всички включени в изследването местни данъци и такси са по-високи от средните за страната с изключение на данъка върху нежилищните имоти на юридически лица.

Инфраструктура

Гъстотата на пътната и на жп мрежата изостава от средните за страната, а качеството на пътищата в областта остава ниско. През 2013 г. 27,1% от пътната настилка е в добро състояние при 39,6% за страната.

През 2013 г. се установява значителен спад на относителния дял на домакинствата с достъп до интернет в сравнение с предходната година – от 53,5% на 44,8%. Същата тенденция се наблюдава и при относителния дял на лицата на възраст 15-74 години, които са използвали интернет през последните 12 месеца.

Въпреки че стойностите на някои от основните индикатори са ниски, оценката на местните жители за качеството на инфраструктурата е сред най-високите в страната – 3,4/5,0 спрямо средно 2,6/5,0. Същото важи и за местния бизнес, болшинството от който оценява инфраструктурата като фактор, който по-скоро благоприятства дейността му – средната оценка на предприятията през 2013 г. е 3,6/5,0 спрямо 3,0/5,0 за страната.

Демография

Различните коефициенти на възрастова зависимост показват, че възрастовата структура на населението е чувствително по-благоприятна от средната за страната и е почти аналогична с тази в област Варна. Коефициентът на демографско заместване, който условно показва способността на трудовите ресурси да се възпроизвеждат посредством съотношението между населението на възраст 15-19 г. и това на възраст 60-64 г., през 2013 г. е 65,8% при 61,5% за цялото население.

Областта е един от основните бенефициенти на процеса на вътрешна миграция, като през 8 от последните 10 години в нея се заселват повече хора, отколкото я напускат. Естественният прираст на населението е отрицателен, но е по-благоприятен от средния за страната. Благодарение на тези дългосрочни тенденции населението в областта е намаляло с 1,5% през последните десет години при средно 7,1% за страната. Това е третият най-добър показател след областите София (столица) и Варна, където е регистриран ръст на населението. През м. май 2014 г. 19,8% от местните жители изявяват нагласа да се преместят за постоянно в друга област при средно 32,8% за страната.

Образование

Училищното образование в област Бургас успява да обхване и задържи голяма част от подлежащото на образование население. Нетният коефициент на записване на населението в V-VIII клас през учебната 2013/2014 г. е малко по-висок от средния за страната, а относителният дял на второгодниците – близо два пъти по-нисък (0,5% за областта спрямо 1,0% на национално ниво през 2013 г.). Областта постига и по-добър резултат по отношение на дела на отпадналите от училищно образование –1,7% през 2012/2013 г. спрямо средно 2,3% за страната. В същото време от 2009 г. насам резултатите на зрелостниците от областта на матурите по български език и литература са съставими или по-ниски от средните за страната, а дялът на неуспешно положилите изпита е неизменно по-висок от средния за всички области. В периода 2012-2014 г. дялът на неуспешно положилите изпита се задържа над 6% при средни резултати за страната между 4,8% и 5,5%.

След три последователни години на спад на броя на студентите в областта (от 13,3 хиляди през 2009 г. до 9,8 хиляди през 2012 г.) броят им отново се увеличава през 2013 г., достигайки 11,4 хиляди души. Продължава тенденцията на повишаване на относителния дял на населението с висше образование – през 2013 г. такива имат 20,2% от жителите на областта при средно 25,6% за страната.

Здравеопазване

Здравеопазването е единствената сфера, в която областта постига по-ниски от средните за страната резултати. През 2013 г. здравноосигурени са 83,2% от местните жители при средно 86,1% за страната. В област Бургас се наблюдава по-ниска осигуреност на местното население с медицински кадри от тази в останалата част на страната, като това важи както за общопрактикуващите лекари, така и за кардиолозите и интернистите. В съотношение с броя на населението в областта броят на болничните легла в многопрофилните болници за активно лечение също е по-нисък от средния за страната. В област Бургас се падат по 3,0 легла на всеки 1000 души население при средно 4,6 легла на национално ниво.

В същото време заболяемостта на местното население, ако се съди по преминалите болни през МБАЛ, е сред най-ниските в страната – през МБАЛ преминават едва 166,1 души на всеки 1000 души население през 2013 г. при средно 219,1 души за страната. По-ниска заболяемост е регистрирана единствено в едва пет области. Коефициентът на детска смъртност също е сравнително нисък – 6,3‰ през 2013 г. при 7,3‰ средно за страната.

Околна среда

Околната среда в област Бургас е в добро състояние най-вече благодарение на ниското замърсяване на атмосферния въздух. Въпреки забелязващата се тенденция към увеличаване на емисиите на възле-роден двуокис в атмосферата техният обем през 2012 г. възлиза на 86,9 тона/кв.км, което е далеч под средното за страната ниво от 346,3 тона/кв.км.

Благодарение на високата урбанизация на областта 75,5% от населението живее в селища с достъп до обществена канализация при средно 74,3% за страната през 2012 г. Малко над 60% от това население е свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води при средно 56,1% за страната. През 2013 и 2014 г. оценките за околната среда са малко по-ниски от средните за страната, като при последното проучване оценката е 3,2/5,0 при ниво от 3,3/5,0 за страната.

Социална среда

Индикаторите за социално включване и условия на живот показват, че областта постига по-добри резултати от средните за страната. Относителният дял на бедните спрямо линията на бедността на областта е 17,6% спрямо 21,2% на национално ниво през 2011 г., а дялът на населението, живеещо с материални лишения, е 43,8% при средно 44,1%. Поради сравнително високата заетост в област Бургас дялът на лицата, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, е едва 8,8% при средно 11,2% за страната.

Местните театри и кина регистрират рекорден брой посещения през 2013 г., съответно 132 хиляди и 350 хиляди. Бургас е една от малкото области заедно с Варна, Пловдив, Русе и София, където на всеки един човек от населението се пада средно поне по едно посещение в местно кино или театър.

Основните предизвикателства пред социалната среда са свързани с високата престъпност в областта. В Бургас през 2013 г. са регистрирани най-много престъпления срещу личността и собствеността на глава от населението след тези в столицата.

Ключови показатели за област Бургас

Показател/година	2009	2010	2011	2012	2013
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	8 064	8 082	9 277	n.a.	n.a.
Коефициент на заетост на населението над 15 години (%)	48,3	44,8	45,4	46,8	47,8
Коефициент на безработица на населението над 15 години (%)	3,9	9,6	12,6	11,5	12,7
Дял на бедните спрямо линията на бедността за областта (%)	21,3	19,8	17,6	n.a.	n.a.
Коефициент на възрастова зависимост (65+ към 15-64 г.), (%)	22,3	22,6	23,9	24,5	25,5
Коефициент на естествен прираст (‰)	-0,6	-2,5	-3,0	-3,3	-3,0
Коефициент на механичен прираст (‰)	4,1	0,0	0,7	-0,2	3,7
Дял на населението с висше образование, 15-64 г. (%)	14,4	15,6	17,3	18,6	20,2
Процент оценки на матурите по БЕЛ по среден 3,00	5,4	5,8	3,9	6,6	6,1
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,3	4,2	4,4	4,1	4,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	n.a.	21,8	22,1	29,0	27,1
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	31,5	40,6	47,3	53,5	44,8
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с ПСОВ (%)	58,4	58,7	60,6	60,7	n.a.
Дял на здравноосигурените лица (%)	88,0	85,6	85,6	84,6	83,2
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	133,4	126,6	127,1	159,7	168,6
Средногодишен доход на лице от домакинство, лв.	3 722	3 279	3 374	3 702	4 234